

## **SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 23/2004 rd**

### **Regeringens proposition med förslag till lagstiftning gällande en nivåförhöjning av folkpensionen**

#### **INLEDNING**

##### ***Remiss***

Riksdagen remitterade den 29 september 2004 en proposition med förslag till lagstiftning gällande en nivåförhöjning av folkpensionen (RP 176/2004 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

##### ***Lagmotionerna***

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotioner:

- LM 47/2003 rd Kari Kärkkäinen /kd m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 24 § i folkpensionslagen. Motionen remitterades till utskottet den 11 juni 2003.
- LM 63/2003 rd Iivo Polvi /vänst m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 24 och 42 b § i folkpensionslagen och vissa anknyttande

lagar. Motionen remitterades till utskottet den 9 september 2003 och

- LM 101/2004 rd Ben Zyskowicz /saml m.fl. Lagmotion med förslag till ändring av 24 § i folkpensionslagen. Motionen remitterades till utskottet den 6 oktober 2004.

##### ***Sakkunniga***

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Juha Rossi, social- och hälsovårdsministeriet
- förmånschef Marjukka Turunen, Folkpensionsanstalten
- chef för juridiska enheten Sonja Lilius, Lantbruksföretagarnas Pensionsanstalt
- ordförande Pekka Tuomisto, Delegationen för äldre- och pensionsärenden.

#### **PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA**

##### ***Propositionen***

Regeringen föreslår att nivån på folkpensionen höjs med 7 euro. Lika stora nivåförhöjningar görs även i efterlevandepensionens kompletteringsbelopp, det särskilda stödet till invandrare, avträdelsestödet kompletteringsdel och generationsväxlingspensionens kompletteringsdel. Till följd av höjningen av nivån på folkpensionen stiger militärunderstödet grundunderstöd med 7 euro i månaden och maximibeloppet av det extra

fronttillägget med 3,15 euro i månaden. Nivåförhöjningen på 7 euro per månad har beräknats enligt 2004 års nivå på folkpensionsindex. Höjningarna träder enligt förslaget i kraft den 1 mars 2005.

I propositionen föreslås att folkpensionslagen, familjepensionslagen, lagen om särskilt stöd till invandrare, lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare och lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare ändras.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2005.

### **Lagmotionerna**

I lagmotion LM 47/2003 rd föreslås att 24 § i folkpensionslagen ändras så att folkpensionen höjs med 17 euro per månad.

I lagmotion LM 64/2003 rd föreslås att 24 och 42 b § i folkpensionslagen samt vissa anknyttande lagar ändras så att folkpensionens fulla belopp samt maximibeloppet av efterlevandepensionens kompletteringsbelopp, avträdelsestödets kompletteringsdel och generationsväxlingspensionens kompletteringsdel höjs med 18 euro per månad.

I lagmotion LM 101/2004 rd föreslås att 24 § i folkpensionslagen ändras så att nivån på folkpensionen höjs med 15 euro per månad.

## **UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN**

### **Allmän motivering**

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att förslaget är nödvändigt och angeläget. Utskottet tillstyrker lagförslaget med vissa ändringar.

Den senaste nivåförhöjningen av folkpensionens fulla belopp gjordes 2001. Utskottet ser positivt på att regeringen nu kommer med en ny nivåförhöjning som föreslås träda i kraft tidigare än vad som avtalats i regeringsprogrammet. Nivåförhöjningen uppväger den eftersläpning i folkpensionsbeloppen i förhållande till arbetspensionerna som följer av att folkpensionsindex är lägre. Med tanke på minimipensionstagarnas inkomst är det bra att nivåförhöjningen sker 2005, eftersom den måttliga prisutvecklingen har till följd att indexjusteringen av folkpensionerna kommer att ligga på endast 0,4 procent.

När arbetspensionslagstiftningen reviderades förutsatte utskottet (ShUB 58/2002 rd) att en rättvis utveckling i folkpensionstagarnas inkomster garanteras. Eftersom folkpensionerna fortfarande justeras utifrån prisindex leder ett lägre index till att folkpensionerna släpar efter, om inte systemet med indexjustering samordnas eller folkpensionens nivå höjs genom särskilda nivåförhöjningar.

En nivåförhöjning av folkpensionen gynnar dels dem som endast får folkpension, dels dem som har rätt till både arbetspension och folkpension. De pensionärer som har rätt att göra pensionsinkomstavgifter i inkomstbeskattningen drar

också nytta av nivåförhöjningen eftersom avdragsbeloppet blir större efter nivåförhöjningen. Den nivåförhöjning som nu föreslås höjer också nivån på ett flertal sociala förmåner. Summa summarum kommer nivåförhöjningen ca en miljon förmånstagare till godo.

### **Detaljmotivering**

Utskottet föreslår att ikraftträdandebestämmelserna i folkpensionslagen och familjepensionslagen förtydligas. Arbetspensionsreformen 2005 förutsätter att man inom ramen för arbetspensionssystemet räknar ut och meddelar Folkpensionsanstalten det arbetspensionsbelopp som intjänats fram till 63 års ålder. I de fall där arbetspensionen under övergångsperioden fastställs enligt de bestämmelser som gällde före den 1 januari 2005 har arbetspensionssystemets datasystem inte kapacitet att separat räkna ut den arbetspension som intjänats fram till 63 års ålder. För att samordningen av folkpensionen och arbetspensionen skall gå till på det sätt som avsågs vid arbetspensionsreformen också när pensionsfall som relaterar till invalid-, arbetslöshets- eller familjepension inträffar 2005, är det nödvändigt att omformulera ikraftträdandebestämmelserna.

### **Motionerna**

Utskottet har godkänt lagförslagen när det gäller nivåförhöjningen på det sätt som föreslås i pro-

positionen. Av detta följer att lagmotionerna bör förkastas.

### **Förslag till beslut**

Med stöd av det som anförs ovan föreslår social- och hälsovårdsutskottet

*att lagförslagen 3—5 godkänns utan ändringar,*

*att lagförslagen 1 och 2 godkänns utan ändringar utom ikraftträdandebestämmelserna med ändringar (Utskottets ändringsförslag),*

*att lagmotionerna LM 47/2003 rd, LM 63/2003 rd och LM 101/2004 rd förkastas.*

### **Utskottets ändringsförslag**

#### **Lagförslag 1**

**Ikraftträdandebestämmelsen**

(1 och 2 mom. som i RP)

Om pension enligt 26 § 1 mom. 1 punkten i folkpensionslagen har börjat betalas ut till en person före den 1 januari 2005 *eller ett pensionsfall som relaterar till invalid-, arbetslöshets- eller familjepension inträffar 2005*, beaktas  *dessa pensioner* som inkomst med stöd av de bestämmelser i folkpensionslagen som gäller före den 1 januari 2005, i sådana fall då folkpensionen börjar utbetalas eller justeras efter att denna lag trätt i kraft.  *Samma förfarande gäller när någon beviljas ålderspension utifrån ett invalidpensionsrelaterat eller arbetspensionsrelaterat pensionsfall som inträffar 2005.*

Om  *ålderspension* enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961) eller motsvarande lagar börjar betalas ut till en person den 1 januari 2005 eller därefter och personen har fyllt 63 år före den 1 januari 2005, beaktas som inkomst den arbetspension som intjänats före den 31 december 2004.

(5 och 6 mom. som i RP)

#### **Lagförslag 2**

**Ikraftträdandebestämmelsen**

(1 och 2 mom. som i RP)

Om pension enligt 26 § 1 mom. 1 punkten i folkpensionslagen (347/1956) har börjat betalas ut till en person före den 1 januari 2005  *eller ett pensionsfall som relaterar till invalid-, arbetslöshets- eller familjepension inträffar 2005*, beaktas  *dessa pensioner* som inkomst med stöd av de bestämmelser i familjepensionslagen som gäller före den 1 januari 2005, i sådana fall då familjepensionen börjar utbetalas eller justeras efter att denna lag trätt i kraft.  *Samma förfarande gäller när någon beviljas ålderspension utifrån ett invalidpensionsrelaterat eller arbetspensionsrelaterat pensionsfall som inträffar 2005.*

Om  *ålderspension* enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961) eller motsvarande lagar börjar betalas ut till en person den 1 januari 2005 eller därefter och personen har fyllt 63 år före den 1 januari 2005, beaktas som inkomst den arbetspension som intjänats före den 31 december 2004.

(5 och 6 mom. som i RP)

**ShUB 23/2004 rd — RP 176/2004 rd**

Helsingfors den 22 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd  
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml  
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml  
Anneli Kiljunen /sd  
Marjaana Koskinen /sd  
Pehr Löf /sv  
Aila Paloniemi /cent  
Leena Rauhala /kd

Arto Seppälä /sd  
Osmo Soininvaara /gröna  
Tapani Tölli /cent  
Raija Vahasalo /saml  
Erkki Virtanen /vänst  
ers. Terhi Peltokorpi /cent  
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

## RESERVATION 1

**Motivering**

En nivåförhöjning av folkpensionen är helt nödvändig för att trygga pensionstagarnas utkomst. De seniormedborgare som ska komma till rätta med endast folkpension är samhällets låginkomsttagare vars ställning bör förbättras. Vid utgången av 2003 fick ca 102 000 personer full folkpension. Utöver folkpension får många av dem bostadsbidrag och en del tvingas också ta till utkomststöd. Situationen tär på pensionärernas dignitet och deras tro på att självständigt klara av nya utmaningar som äldre.

Under förra valperioden gjordes indexjusteringar av folkpensionen och därutöver genomfördes från 1.6.2001 en nivåförhöjning på 73 mark eller 12 euro. Nu föreslår utskottet en nivåförhöjning på endast 7 euro. Vi anser att förhöj-

ningen ska vara minst den dubbla. En förhöjning nästa år på 15 euro per månad skulle vara en mycket mera genomgripande åtgärd för att förbättra pensionärernas ekonomi. Dessutom skulle den i högre grad minska behovet av kommunalt bostadsbidrag och utkomststöd.

Förhöjningarna bör träda i kraft enligt den tidtabell som regeringen har föreslagit, dvs. från den 1 mars 2005.

**Förslag**

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

*att lagförslagen 4 och 5 godkänns enligt utskottets betänkande och*

*att lagförslagen 1—3 godkänns med följande ändringar:*

**Reservationens ändringsförslag****1.****Lag****om ändring av 24 och 42 b § i folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

*ändras* i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 24 § och 42 b § 1 mom., sådana de lyder i lag 724/2001, som följer:

**24 §**

Full folkpension är 5 887,92 euro om året i första och 5 649,40 euro om året i andra kommungruppen.

Är pensionstagaren gift, är folkpensionens fulla belopp 5 200,48 euro om året i första och 4 998,04 euro om året i andra kommungruppen.

**42 b §**

Får en folkpensionstagare vård som avses i 42 a §, betalas av folkpensionen, för den tid vården varar över tre månader, inte den del som hos en folkpensionstagare i den första kommungruppen överstiger 257,55 euro och i den andra kommungruppen 237,45 euro i månaden samt hos en gift folkpensionstagare i den första kommungruppen 232,94 euro och i den andra kommun-

gruppen 215,74 euro i månaden. Om folkpensionen enligt 25 a § har skjutits upp eller tidigare lagts, höjs nämnda belopp med uppskovsprocen-

ten eller minskas de med tidigareläggningsprocenten.

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

## 2.

### Lag

#### om ändring av 15 a § i familjepensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i familjepensionslagen av den 17 januari 1969 (38/1969) 15 a § 3 och 4 mom., sådana de lyder i lag 726/2001, som följer:

#### 15 a §

Kompletteringsbeloppets fulla belopp är i första kommungruppen 4 905,52 euro och i andra kommungruppen 4 667,80 euro om året.

Är pensionstagaren gift, är kompletteringsbeloppets fulla belopp 4 218,88 euro om året i för-

sta och 4 016,44 euro om året i andra kommungruppen.

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

## 3.

### Lag

#### om ändring av 6 § i lagen om särskilt stöd till invandrare

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen av den 20 december 2002 om särskilt stöd till invandrare (1192/2002) 6 § 2 och 3 mom. som följer:

#### 6 §

#### *Beloppet av särskilt stöd*

Fullt särskilt stöd är 5 887,92 euro om året i den första och 5 649,40 euro om året i den andra kommungruppen.

Är den som får särskilt stöd gift, uppgår det fulla särskilda stödet till 5 200,48 euro om året i den första och 4 998,04 euro om året i den andra kommungruppen.

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

---

Helsingfors den 22 oktober 2004

Eero Akaan-Penttilä /saml  
Raija Vahasalo /saml  
Sirpa Asko-Seljavaara /saml

## RESERVATION 2

**Motivering**

Jag föreslog att betänkandet skulle utformas så att nivåförhöjningen av folkpensionens fulla belopp skulle uppgå till 18 euro i stället för den "nivå"förhöjning som regeringen föreslår. Utskottets majoritet stödde inte förslaget och en reservation är därför oundviklig.

Full folkpension till ensamstående pensionsstagare uppgår 2004 i den första kommungruppen till 496,38 och i den andra kommungruppen till 475,73 euro per månad. För makar är motsvarande belopp 436,74 eller 419,16 euro per månad.

Den första nivåförhöjningen av folkpensionen efter 1984 gjordes den 1 juni 2001. Därefter har de vars utkomst består av små pensionsinkomster inte fått se någon ökning av inkomstens nettobelopp i form av skattesänkningar.

Regeringen går nu i sin proposition ut med att den ska göra en nivåförhöjning av folkpensionens fulla belopp med 7 euro per månad. I verkligheten har pensionernas realvärde jämfört med den höjda inkomstnivån naggats i kanterna redan under många år eftersom inga nivåförhöjningar har gjorts.

Vänsterförbundets förslag till en nivåförhöjning om 18 euro i stället för föreslagna 7 euro

skulle förbättra särskilt de pensionärers situation som inte har haft någon glädje av skattesänkningarna eftersom de som har de lägsta pensionsinkomsterna inte alls betalar någon skatt på sin minimala inkomst.

En nivåförhöjning av folkpensionen höjer också beloppet av det pensionsinkomstavdrag som görs i kommunalbeskattningen. Ungefär 685 000 pensionärer får göra detta avdrag. De som betalar kommunalskatt drar också nytta av att pensionsinkomstavdraget höjs. Också de drygt 200 000 pensionstagare som inte får någon folkpension får en ökad nettoinkomst genom pensionsinkomstavdraget. En nivåförhöjning skulle öka nettopensionen för ca 900 000 pensionärer.

**Förslag**

Med stöd av det ovan anförda föreslår jag

*att lagförslagen 4 och 5 godkänns enligt utskottets betänkande och*

*att lagförslagen 1—3 godkänns med ändringar:*

**Reservationens ändringsförslag****1.****Lag****om ändring av 24 och 42 b § i folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 24 § och 42 b § 1 mom., sådana de lyder i lag 724/2001, som följer:



24 §

Full folkpension är 5 931,12 euro om året i första och 5 693,40 euro om året i andra kommungruppen.

Är pensionstagaren gift, är folkpensionens fulla belopp 5 244,48 euro om året i första och 5 042,04 euro om året i andra kommungruppen.

42 b §

Får en folkpensionstagare vård som avses i 42 a §, betalas av folkpensionen, för den tid vården varar över tre månader, inte den del som hos en folkpensionstagare i den första kommungrup-

pen överstiger 258,85 euro och i den andra kommungruppen 238,58 euro i månaden samt hos en gift folkpensionstagare i den första kommungruppen 234,24 euro och i den andra kommungruppen 216,87 euro i månaden. Om folkpensionen enligt 25 a § har skjutits upp eller tidigare lagts, höjs nämnda belopp med uppskovsprocenten eller minskas de med tidigareläggningsprocenten.

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

2.

**Lag**

**om ändring av 15 a § i familjepensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i familjepensionslagen av den 17 januari 1969 (38/1969) 15 a § 3 och 4 mom., sådana de lyder i lag 726/2001, som följer:

15 a §

Kompletteringsbeloppets fulla belopp är i första kommungruppen 4 949,52 euro och i andra kommungruppen 4 665,80 euro om året.

Är pensionstagaren gift, är kompletteringsbeloppets fulla belopp 4 262,88 euro om året i för-

sta och 4 060,44 euro om året i andra kommungruppen.

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

3.

**Lag**

**om ändring av 6 § i lagen om särskilt stöd till invandrare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 20 december 2002 om särskilt stöd till invandrare (1192/2002) 6 § 2 och 3 mom. som följer:

6 §

*Beloppet av särskilt stöd*

Är pensionstagaren gift, är folkpensionens fulla belopp 5 244,48 euro om året i första och 5 042,04 euro om året i andra kommungruppen.

Full folkpension är 5 931,12 euro om året i första och 5 693,40 euro om året i andra kommungruppen.

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

Helsingfors den 22 oktober 2004

Erkki Virtanen /vänst

## RESERVATION 3

**Motivering**

Folkpensionen finns till för att garantera dem en basinkomst som inte får inkomstrelaterad pension eller bara en liten sådan. Regeringen föreslår en nivåförhöjning av folkpensionen med 7 euro per månad från den 1 mars 2005. Den föreslagna höjningen får inte upp pensionen till en miniminivå som tryggar utkomsten.

Full folkpension till ensamstående pensions-tagare uppgår 2004 i den första kommungruppen till 496,38 och i den andra kommungruppen till 475,73 euro per månad. För makar är motsvarande belopp 436,74 eller 419,16 euro per månad. Beaktar man ännu beskattningen så är minipensionen i Finland lägst i hela Norden. Ungefär 100 000 pensionärer är hänvisade till denna pension. Den allt större inkomstklyftan mellan pensionärerna håller på att leda till ökad ojämlikhet med risk för utslagning. Ungefär en tredjedel av dem som lever under fattigdomsgränsen är pensionärer.

Den låga folkpensionen åsamkar samhället andra kostnader. När pensionärerna knappar in på mat och mediciner orsakar allt allvarligare sjukdomar och undernäring merkostnader för sjuk- och hälsovården.

I överensstämmelse med kristdemokraternas skuggbudget föreslår jag att folkpensionen höjs med 20 euro per månad i stället för den indexförhöjning om 7 euro som regeringen föreslår. Detta skulle göra det lättare för pensionärerna att klara sina oundgängliga levnadskostnads- och sjukdomsutgifter.

**Förslag**

Med stöd av det ovan anförda föreslår jag

*att lagförslagen 4 och 5 godkänns enligt utskottets betänkande och*

*att lagförslagen 1—3 godkänns med ändringar:*

**Reservationens ändringsförslag****1.****Lag****om ändring av 24 och 42 b § i folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 24 § och 42 b § 1 mom., sådana de lyder i lag 724/2001, som följer:

**24 §**

Full folkpension är 5 955,12 euro om året i första och 5 717,40 euro om året i andra kommungruppen.

Är pensionstagaren gift, är folkpensionens fulla belopp 5 268,48 euro om året i första och 5 066,04 euro om året i andra kommungruppen.

42 b §

Får en folkpensionstagare vård som avses i 42 a §, betalas av folkpensionen, för den tid vården varar över tre månader, inte den del som hos en folkpensionstagare i den första kommungruppen överstiger 261,98 euro och i den andra kommungruppen 241,39 euro i månaden samt hos en gift folkpensionstagare i den första kommungruppen 236,34 euro och i den andra kommun-

gruppen 218,77 euro i månaden. Om folkpensionen enligt 25 a § har skjutits upp eller tidigare lagts, höjs nämnda belopp med uppskovsprocenten eller minskas de med tidigareläggningsprocenten.

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

2.

**Lag**

**om ändring av 15 a § i familjepensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

*ändras* i familjepensionslagen av den 17 januari 1969 (38/1969) 15 a § 3 och 4 mom., sådana de lyder i lag 726/2001, som följer:

15 a §

Kompletteringsbeloppets fulla belopp är i första kommungruppen 4 973,52 euro och i andra kommungruppen 4 735,80 euro om året.

Är pensionstagaren gift, är kompletteringsbeloppets fulla belopp 4 286,88 euro om året i för-

sta och 4 084,44 euro om året i andra kommungruppen.

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

3.

**Lag**

**om ändring av 6 § i lagen om särskilt stöd till invandrare**

I enlighet med riksdagens beslut

*ändras* i lagen av den 20 december 2002 om särskilt stöd till invandrare (1192/2002) 6 § 2 och 3 mom. som följer:

6 §

*Beloppet av särskilt stöd*

Full folkpension är 5 955,12 euro om året i första och 5 717,40 euro om året i andra kommungruppen.

Är pensionstagaren gift, är folkpensionens  
fulla belopp 5 268,48 euro om året i första och  
5 066,04 euro om året i andra kommungruppen.

— — — — —  
\_\_\_\_\_

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i ShUB)

\_\_\_\_\_

Helsingfors den 22 oktober 2004

Leena Rauhala /kd